

A népi mozgalom pedagógiai elképzelései

Dr. Kattein-Pornói Rita

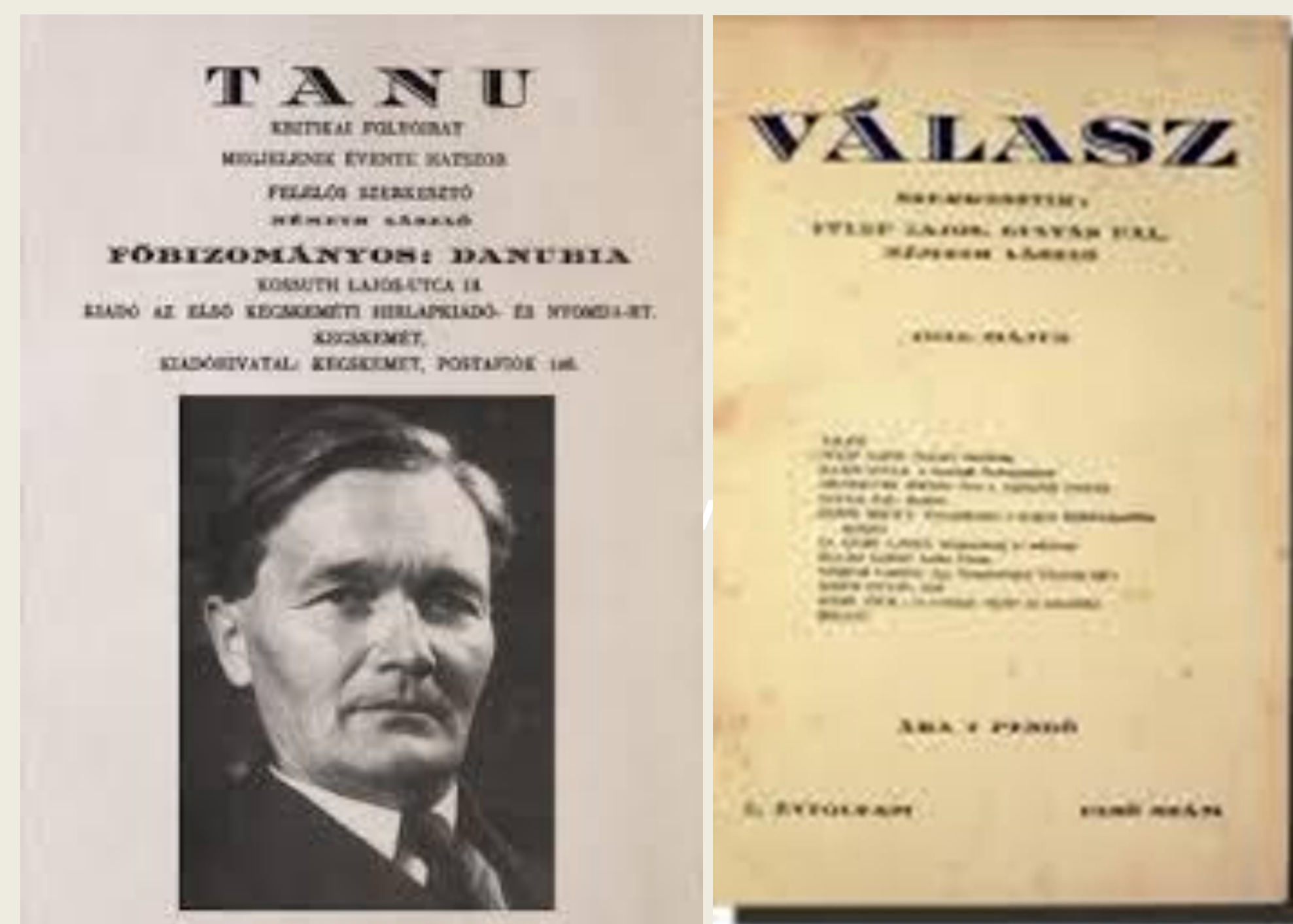
A tehetségek támogatásának kérdése a 30-as évek derekán

A népi mozgalom

„egy olyan radikális mozgalmat testesítettek meg, amelyik egyszerre foglalta magában a teljes társadalmi felszabadulás követelményét és a szabadságjogok teljességének és intézményszerű teljességének a követelményét, egy olyan szintézist, amelyet azóta is hiába próbálnak megtalálni a világot szétszabdaltó ellentétes világnézetek, amelyek mind a szabadság központi ideológiájából vezetnek le magukat, anélkül, hogy ezt a kielégítő szintézist létre tudnák hozni. Elsősorban ez az én idetartozásomnak a motívuma.” /Idézi Salamon 2011: 3./

1930/1931.évi jövedelem

Foglalkozás	Jövedelem (P)
Mezőgazdasági munkás	183,4
Gazdasági cseléd	204,6
1–10 kat. holdas gazda	227,2
10–100 kat. holdas birtokos	431,7
Bányászati, kohászati munkás	427,3
Ipari, közlekedési munkás	376,4
Önálló kisiparos	319,5
kiskereskedő	
Napszámos	250 alatt

A hárommillió koldus országa

Az agrárproletariátus helyzete

- Az agrárproletárok széles csoportjából származó gyermekeknek (különböző okok miatt, mint pénzhány, munkaerő szükséglet) csupán 1,33%-a jutott gimnáziumba. Vagyis a társadalom közel 40%-át adó réteg kevesebb, mint 2%-a tudott továbbtanulni. /Ruhmann 1942: 53/

- A bal oldalon található táblázatból /Gunst 2005: 332/ világossá válik, hogy egy mezőgazdasági munkás fizetése, mely évente 183,4 pengő összeget tett ki az átlag 80 pengő iskolai tandíjat (internátus fedezése nélkül) nem fedezte.

- A népi mozgalom hazánk társadalmi problémáit vizsgálva próbálta a magyarság számára legmegfelelőbb megoldási módokat felkutatni és alkalmazni a gyakorlatban.

Klebensberg Kuno: „A nemzetek művelődése mindenütt két-hármezer ember kezébe van letéve. Ennek a szellemi vezető rétegnek színvonalától függ az egész nemzet kulturális jelentősége.” /Klebensberg 1927: 638/

1926. évi VII. törvénycikk: A népiskolai építkezések lehetőséget kínáltak a néptömegek számára, hogy legalább a legelemibb tudást megszerezzék az iskolákban. Az analfabétizmus teljes felszámolásához vezető út egyik legfontosabb mérföldköve volt ez a törvény, hiszen 1931-ig felépült 5784 tanterem és 2778 tanítói lakás, így megadta az elemi készségek elsajátításának lehetőségét az alföldi és tanyai lakosság gyermekeinek. /Ujváry 2014: 138/

Hóman Bálint: „A magyar értelmiségi rétegből kirekesztett zsidók és az eddig hamis szempontok szerint helytelenül kedvezéseket részesített hanyag és tehetségtelen tanulók helyébe lépő életerős népi gyermekek tanulmányainak biztosítása által meggyorsítjuk a társadalom folytonos megújulásának egészséges folyamatát.” /Hóman 1942: 221./

1937. augusztus 28-án kelt rendelettel Horthy Miklós Ösztöndíjjalappal

1941. évi 57.436. számú és az 1942. évi 105.986. számú rendeletekben

FALUKUTATÁS

„Tanuljatok népet a néptől! Hogy aztán valóban taníthassátok a népet a népnek.” /Ki a faluba! In: tiszataj.bibl.u-szeged.hu/23194/1/tiszataj_1963_001.pdf/

NÉPFŐISKOLÁK

A harmincas években egyre nagyobb hatást gyakorló reformista csoportok, mint a népi írók vagy a falukutatók, megindították a népfőiskola alapítási hullám második ütemét. A mozgalom sikeréhez nagyban hozzájárult, hogy a népi írók előadásai, illetve a Kelet Népében megjelent cikkeikkel hívták fel a figyelmet a népfőiskolák fontosságára.

Szabó Zoltán javaslatára 1936. február 1-jén indult meg az első népfőiskolai kurzus Sárospatakon. A pataki népfőiskola tizenkét évnyi működése alatt 460 hallgató bevonásával folyt a munka az úgynevezett Szeretetfalván. Ezt követően szerte az országban megindult a népfőiskolai képzés, melyben az egyházi ifjúsági szervezetek, úgy mint a KALOT, a KALÁSZ, a KIE, a Soli Deo Gloria vagy a MEKDESZ, nagy szerepet tölthettek be. A népfőiskola legfőbb célja, hogy a parasztság számára korszerű ismereteket nyújtson úgy, hogy az biztosítsa számukra a tájékozódáshoz és az önműveléshez szükséges feltételeket.

BOLYAI/GYÖRFFY KOLLÉGIUM

1939-ben Györfly István segítségével Budapesten megalakult a Parasztfőiskolások Közössége, mely életre hívta a Bolyai Kollégiumot. Ahogy Féja visszaemlékszik: „Ennek a kollégiumnak a bölcsőjét Györfly István, a magyar népiség egyik legkülönb sáfára ringatta, és a Turul Szövetség valósította meg.” 1940 februárjában 30 hallgatóval indult meg a kollégium működése a Király Pál utca 12. szám alatt. /Papp 2008 134-135./

KARÁCSONY SÁNDOR KRITIKÁJA-NÉPOKTATÁS CÁLJA

A népoktatás szervezetét a következőkben jellemezte: „a szervezet se nem

liberális, se nem demokrata, se nem haladó, se nem keresztény.” A legfőbb problémát a népiskola céljában látta, miszerint azok „[n]em alsóbb fokú, hanem alsóbb rendű iskoláknak vannak száma.” Holott az iskola feladatát – csak gyermeknyelven interpretálva – Karácsony a filológián, a történeti szellem, a geográfiai szemlélet, a természettudományokon, a vallásfilozófián stb. alapuló tudás átadásában látta. /Karácsony 1985: 94-95/

TEHETSÉGMENTÉS

- Református Egyház: „nem szabad elfeledkeznünk arról a századok óta megszentelt és nem kevésbé büszke elnevezésről sem, hogy a pataki iskola a Szegények Iskolája. Legyünk és maradjunk továbbra is a magyar humusz vasizomzatú és egészséges idegzetű népének kulturális felszívi, a közélet rétegzettségének regenerátorai. [...] A protestantizmusnak a magyar jövő kialakításában továbbra is pótolhatatlan hivatása van. Ízig-vérig magyar szellemmel átitott népnevelők kibocsátása egy legbiztosabb kultúrpolitikai szervezkedés a már mutatkozni kezdő idegen érdekekkel szemben.” /Közgazgatói évnýtő... 1934: 205./
- Országos Magyar Falusi Tehetségmentés: 1941. évi 57436. sz. rendelet

ÖSSZEGZÉS

A fent megnevezett, a népi mozgalom szellemiségéből táplálkozó pedagógiai gondolatok, célok és intézmények bizonyítják, hogy a népiek milyen fontos hatástényezőként voltak jelen nemcsak a politika, de az iskola világában is a 30-as évek Magyarországon.